

CCR: SIIJ este constitutională; cum este interpretată decizia CJUE

Curtea Constituțională a respins marți o serie de excepții și a decis că sunt constituționale mai multe articole din lege care se referă la înființarea și operationalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din Justiție (SIIJ).

Potrivit unui comunicat al CCR, judecătorii constituționali au respins, cu majoritate de voturi, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 88 ind.1 alin.(1)-(5), ale art. 88 ind.2- ind.7, ale art.88 ind.8 alin.(1) lit.a)-c) și e) și alin.(2), precum și ale art.88 ind.9 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

De asemenea, cu unanimitate de voturi, CCR a respins, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.88 ind.1 alin.(6) art.88 ind.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară.

Tot cu unanimitate de voturi, a fost respinsă, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a OUG nr.90/2018 privind unele măsuri pentru operationalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din Justiție.

În cadrul comunicatului, CCR își exprimă punctul de vedere în legătură cu decizia Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la SIIJ.

"Din perspectiva controlului de constituționalitate, hotărârea CJUE nu aduce elemente de noutate, nici cu privire la efectele juridice pe care le produc Decizia 2006/928 și rapoartele MCV întocmite de Comisie pe baza acesteia, stabilind, așa cum o făcuse în prealabil și instanța constituțională română, caracterul obligatoriu al Deciziei 2006/928 și caracterul de recomandare al rapoartelor MCV, și nici cu privire la conținutul Deciziei 2006/928, stabilind că România are sarcina de a colabora cu buna credință cu Comisia Europeană 'pentru a surmonta (...) dificultățile întâmpinate cu privire la realizarea obiectivelor de referință menționate'. Prin urmare, Curtea și-a menținut jurisprudența anterioară și a constatat că singurul act care, în virtutea caracterului său obligatoriu, ar fi putut constitui norma interpusă controlului de constituționalitate realizat prin raportare la art.148 din Constituție - Decizia 2006/928 -, prin dispozițiile și obiectivele pe care le impune, nu are relevanță constituțională, întrucât nu complineste o lacună a Legii fundamentale și nici nu stabilește un standard mai ridicat de protecție decât normele constituționale în vigoare", susține CCR.

Curtea Constituțională amintește că CJUE a stabilit că reglementările privind înființarea SIIJ trebuie să respecte următoarele:

- * să fie justificate de imperative obiective și verificabile legate de buna administrare a Justiției;
- * să fie însoțită de garanții specifice care să înlăture orice risc care să aducă atingere independenței judecătorilor și procurorilor;
- * în cadrul procedurii de investigare, judecătorii și procurorii să beneficieze de dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil, de prezumția de nevinovăție și de dreptul la apărare.

"Având în vedere cele trei aspecte asupra cărora s-a pronunțat CJUE, care decurg din dreptul Uniunii și în special din valoarea statului de drept prevăzută la articolul 2 TUE, Curtea Constituțională a analizat în ce măsură principiul statului de drept, care are consacrare expresă în dreptul național, în art.1 alin.(3) din Constituția României, este afectat prin reglementările care guvernează înființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din Justiție și a constatat că acestea reprezintă o opțiune a legiuitorului național și îndeplinesc garanțiile stipulate în Hotărârea CJUE, în acord cu prevederile constituționale cuprinse în art.1 alin.(3) și în art.21 alin.(1) și (3)

referitoare la accesul liber la justitie, dreptul la un proces echitabil si solutionarea cauzelor într-un termen rezonabil si, implicit, în acord cu prevederile art.2 si art.19 alin.(1) TUE", transmite CCR.

Referitor la competenta instantei de judecata cu privire la interpretarea si aplicarea dreptului european, CCR sustine ca, în primul rând, o instanta judecatoreasca are competenta sa analizeze conformitatea unei dispozitii din "legile interne" cu dispozitiile de drept european prin prisma art.148 din Constitutie si, în cazul în care constata contrarietatea, are competenta sa aplice cu prioritate dispozitiile de drept al Uniunii în litigiile ce antameaza drepturile subiective ale cetatenilor.

"În toate cazurile, prin notiunea de 'legi interne', Constitutia are în vedere exclusiv legislatia infraconstitutionala. Legea fundamentala își prezerva pozitia ierarhic superioara în virtutea art.11 alin.(3) din Legea fundamentala, art.148 neatribuind dreptului Uniunii prioritate de aplicare fata de Constitutia României, astfel ca o instanta judecatoreasca nu are abilitatea de a analiza conformitatea unei dispozitii din 'legile interne', constatate ca fiind constitutionala printr-o decizie a Curtii Constitutionale, cu dispozitiile de drept european prin prisma art.148 din Constitutie", mai arata CCR.

În opinia Curtii Constitutionale, declarând caracterul obligatoriu al Deciziei 2006/928, CJUE a limitat efectele acesteia dintr-o dubla perspectiva: pe de o parte, a stabilit ca obligatiile ce rezulta din decizie cad în sarcina autoritatilor române competente sa colaboreze institutional cu Comisia Europeana (par.177 din hotarâre), deci în sarcina institutiilor politice, Parlamentul si Guvernul României, si, pe de alta parte, ca obligatiile se exercita în temeiul principiului colaborarii loiale, prevazut de art.4 TUE.

"Din ambele perspective, obligatiile nu pot incumba instantelor de judecata, organele statului care nu sunt abilitate sa colaboreze cu o institutie politica a Uniunii Europene", este una dintre concluziile CCR.

"În al treilea rând, Curtea a constatat ca dispozitivul Hotarârii CJUE, potrivit caruia o instanta de judecata 'este autorizata sa lase neaplicata din oficiu o dispozitie nationala care intra în domeniul de aplicare al Deciziei 2006/928 si pe care o considera, în lumina unei hotarâri a Curtii, ca fiind contrara acestei decizii sau articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE' nu are niciun temei în Constitutia României, întrucât art.148 din Constitutie consacră prioritatea de aplicare a dreptului Uniunii fata de dispozitiile contrare din legile interne. Or, rapoartele MCV, întocmite în baza Deciziei 2006/928, prin continutul si efectele lor, astfel cum acestea au fost stabilite prin Hotarârea CJUE din 18 mai 2021, nu constituie norme de drept european pe care instanta de judecata sa le aplice cu prioritate înlăturând norma nationala. Asa fiind, judecatorul national nu poate fi pus în situatia de a decide aplicarea prioritara a unor recomandari în detrimentul legislatiei nationale, declarata conforma Constitutiei nationale de catre Curtea Constitutionala, întrucât rapoartele MCV nu normeaza, deci nu sunt susceptibile de a intra într-un conflict cu legislatia interna", mai explica CCR.

În concluzie, CCR considera ca hotarârea din 18 mai 2021, pronuntata de CJUE, nu poate fi considerata un element ce poate determina un reviriment jurisprudential sub aspectul constatarii incidentei Deciziei 2006/928/CE în controlul de constitutionalitate si, implicit, a încalcarii art.148 din Constitutie.

Pe 18 mai, Curtea de Justitie a Uniunii Europene a decis ca este de competenta instantelor nationale sa verifice daca înfiintarea Sectiei speciale de investigare a infractiunilor din Justitie, care are competenta exclusiva de anchetare a judecatorilor si procurorilor, respecta cerintele prevazute de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Potrivit Curtii de Justitie a UE, "revine instantelor nationale sarcina de a verifica daca reforma care a condus în România la înfiintarea unei sectii specializate în cadrul Ministerului Public însarcinate cu anchetarea judecatorilor si a procurorilor, precum si normele privind numirea procurorilor încadrati în aceasta sectie nu sunt de natura sa faca sectia mentionata permeabila la influente exterioare".